

СУ „Св. Климент Охридски“

Богословски факултет

СТАНОВИЩЕ

от Доцент д-р Костадин Кирилов Нушев

Богословски факултет, СУ „Св. Климент Охридски“

**за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на
тема:**

„Идеята за прераждането в източните религии“ (Богословски анализ)

Област на висшето образование: Хуманитарни науки

Професионално направление: 2.4. Религия и теология

Научна специалност: „История на религиите“

Име на дисертанта: Виктория Алберт Трайкова

Представената за публична защита дисертация на Виктория Трайкова е посветена на актуален богословски проблем от областта на Историята на религиите, Систематическото богословие и сравнителното изследване на религиите. Дисертационното изследване е разработено в рамките на научната специалност „История на религиите“ под научното ръководство на проф. д-р Клара Тонева в рамките на докторантура към Катедра „Систематическо богословие“. Темата на дисертацията е актуална за българската богословска наука и за изследването на религиозното учение и различните възгледи и представи за прераждането в източните религии. Темата е разработена с оглед на християнското богословие, а нейната научна разработка допринася за конкретизиране, разширяване и задълбочаване на изследванията в тази научна област на богословието, и конкретно по тази тема, в научните специалности на Историята на религиите, Християнската апологетика и други научно-богословски дисциплини от кръга на Систематическото богословие.

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферат и публикации.

При обучението и научната работа на докторантката Виктория Трайкова по темата на докторското изследване, и в хода на процедурата по вътрешно обсъждане и подготовка за защита на дисертационния труд, са спазени и изпълнени всички необходими законови и академични изисквания и не са допуснати нарушения на Правилника и разпоредбите на Закона за развитие на академичния състав.

Дисертационният труд, който съдържа 280 страници, отговаря на общите изискванията на закона за докторско изследване, съдържа необходимите структурни компоненти, извори, научни-критични изследвания по темата, научна библиография и научни изводи. Налице са необходимите научни публикации във връзка с темата на дисертацията (3 бр.), които демонстрират конкретни резултати от предприетото теоретично богословско и научно-критично изследване и свидетелстват за постигнати определени научни резултати. Авторефератът на дисертационния труд отразява коректно съдържанието и представя основните тези, план и структура на изследването, резултати, изводи и приноси моменти на докторската дисертация.

2. Кратко описание и научни приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен в рамките на добре изготвен план за изложение и систематично разпределение на съдържанието, а отделните компоненти на изследването са логически и композиционно подредени в предговор, увод, три основни глави и заключение. В съдържателно отношение дисертацията представя богословско-систематичен обзор и критичен анализ на идеите за прераждането в основните традиции на източните религии – индуизъм, будизъм и различните клонове на китайските религии (даоизъм). Използвана е богата изворова и актуална научно-критична и релевантна богословска, религиозно-философска и друга литература, а при изследване на предмета и обекта на изследване в дисертационния труд е приложена комплексна богословска, историческа и сравнително-религиозна методология. Съдържанието на дисертационния труд е разпределено според историко-хронологичен и систематичен план и разкрива сложната и богата история на идеята за прераждането в основните източни религиозни традиции, предлага критичен християнски прочит и богословски анализ на изворите и основните доктрини от времето на ведическата традиция и упанишадите и преминава през историята на различните източни религиозни учения и практики във връзка с прераждането.

Първата глава проследява подробно въпросите за произхода на идеята за прераждането в основните традиции на големите източни религии и съдържа богословски и сравнителен религиозно-исторически анализ на доктриналните постановки по темата в индуизма, будизма и китайската религиозна традиция. Втората глава съдържа критичен богословски анализ на идеята за прераждането от гледна точка на Християнството и учението на Църквата, мястото на тази идея в древногръцката религиозно-философска традиция и доктриналните аспекти на проблема в западната традиция. Третата глава съдържа съвременен богословски анализ и християнски критичен прочит на религиозна идея за прераждането и нейните различни превъплъщения в по-ново време, които се разпространяват като алтернативни на християнството доктрини или предизвикват сериозно Църквата в днешно време с оглед на нейното мисионерско служение и апологетично ориентирано богословие и благовестие. Разгледани са критично в сравнителна перспектива християнските истини на вярата за възкресението, безсмъртието

на душата и вечния живот и принципните отлики между духовното пробуждане и нравствено възраждане, според учението на Църквата, и представите за прераждане и превъплъщаване на душата в източните религии и съвременните нови религиозни движения, теософски системи, окултни течения и различни ню-ейдж култове. В тази последна част от своето изследване авторката показва актуалната връзка на идеята за прераждането в нейното религиозно измерение спрямо някои съвременни превъплъщания на тази идея в различни сектантски доктрини и други религиозни движения.

В заключението на дисертационния труд са систематизирани и подредени в логическа последователност по-важните резултати и основни изводи от направеното богословско и религиозно-историческо изследване. Използвана е достатъчна по обем и качество изворова и научна литература по темата на дисертационния труд като са привлечени, приведени и цитирани съответните изследвания на водещи български и чуждестранни учени и авторитети. В хода на предприятията критичен анализ, с оглед на предмета и обекта на изследването, са използвани важни научни трудове по темата на български и чужди автори, а в научната библиография са включени основни научни трудове (256 на български език, 30 на английски език и на други езици) на водещи изследователи в областта на християнското богословие, апологетика, философия и история на религиите.

3. Заключение

Като цяло в своя дисертационен Виктория Трайкова успешно реализира заложените цели и задачи на своето докторско изследване. Налице са необходимите резултати и постижения в рамките на представената дисертация, които разкриват в достатъчна степен постигнатото в рамките на предприятието проучване на темата в светлината на християнския критичен анализ на идеята за прераждането. Изводите и приносните моменти на дисертационния труд свидетелстват за една подчертана сериозност на изследването, за обосноваан научен интерес, систематичен подход и християнски критичен поглед към проблематиката и различните аспекти от темата на дисертационното изследване. Тези обстоятелства, наред с доброто научно ръководство, обуславят и успеха на изследването с посочените изводи, приносни моменти и получените резултати.

Въз основа на посочените достойнства, резултати и приносни моменти на научното изследване оценявам предложената за публична защита докторска дисертация на Виктория Трайкова като успешно изпълнен научен и изследователски труд, който отговаря на изискванията на закона и правилника за придобиване на образователна и научна степен „доктор“. Изказвам положителна оценка и подкрепям пред уважаемото научно жури предложението за присъждане на Виктория Трайкова на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 2.4. Религия и теология, за което гласувам с положителен вот.

14.06.2022 г.

Доц. К.Нушев.....